journal detail

dergi ayrıntı

Lake District Economy and Culture Magazine

Göller Bölgesi Ekonomi ve Kültür Dergisi

NİSAN 2017 APRIL 2017 SAYI 49-ISSUE 49 - FİYATI 15-TL Price 15 TL - ISSN:2147-771X

Burdur Valisi Şerif YILMAZ

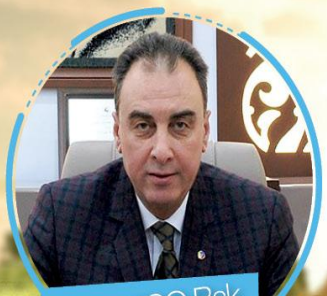

Burdur TSO Bşk. Yusuf KEYİK

Burdur Bld. Bşk. Ali Orkun ERCENGİZ

TARIM VE HAYVANCILIK FUARINDA BURDUR MARKA OLACAK

Burdur DSYB Bşk. Kamil ÖZCAN

BTB Yön. Kur. Bşk Yılmaz BAŞAR

Burdur Kırmızı Et Ür. Bir. Bşk. Turan ÇAYIR

KÖY-KOOP Gen. Bşk. Yakup YILDIZ

Burdur Vet. Hek. Od. Bşk. Kazım ÜSTÜNER

YARALI BİR YABAN HAYVANI BULDUM! NE YAPMALIYIM?
WOUNDED YOU'VE FOUND A WILD ANIMAL! WHAT SHOULD I DO?

MAKÜ HAYVANCILIK MERKEZİ
MAKU LIVESTOCK CENTER

AHISKA TÜRKLERİ
AHISKA TURKS

ÇOCUK İŞÇİLİĞİ
CHILD LABOR

BURDUR'UN DÜNYAYA AÇILAN PENCERESİ İZMİR FUARI
IZMIR EXHIBITION BURDUR'S WORLDWIDE WINDOW

SANAL GERÇEKLİK VE HOLOGRAM
VIRTUAL REALITY AND HOLOGRAM

künye

ISSN:2147-771X

Sahibi ve Sorumlu Yazı İşleri Müdürü

Cemalettin BEKTAŞ

Editör
Yrd.Doç.Dr. Rıza OĞRAŞ

Görsel Yönetmen ve Yayın Danışmanı
Muhammet TEKER

Haber Müdürü
Haluk SAĞLAM

Hukuk Danışmanı
Av. Atila YEŞİLGÖZ

Çeviri: Kağan OĞRAŞ
kagan476@gmail.com

Hakem Kurulu
Prof. Dr. Ali GENÇER
(Ankara Üniversitesi)
Prof.Dr. Muharrem CERTEL
(Akdeniz Üniversitesi)
Prof.Dr. Mehmet KARAGÜL
(Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi)
Prof.Dr. Mehmet KALE
(Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi)
Prof. Gökay YILDIZ
(Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi)
Prof.Dr. İbrahim SEZGİN
(Trakya Üniversitesi)
Prof.Dr. Bahattin KAHRAMAN
(Balıkesir Üniversitesi)
Prof.Dr. Orhan TORKUL
(Sakarya Üniversitesi)
Prof.Dr. Adem EFE
(Süleyman Demirel Üniversitesi)
Prof.Dr. Hilmi DEMİRKAYA
(Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi)
Doç.Dr. E. Hesna KANDIR
(Afyon Kocatepe Üniversitesi)
Yrd.Doç.Dr. Rafet AYDIN
(Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi)
Yrd.Doç.Dr. Mustafa KILINÇ
(Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi)
Yrd.Doç.Dr. Fikret KORUR
(Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi)
Yrd.Doç.Dr. Mustafa BİLGEN
(Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi)

Hakem Kurulu
Prof.Dr. Adem EFE
(Süleyman Demirel Üniversitesi)
Prof.Dr. Bahattin KAHRAMAN
(Balıkesir Üniversitesi)
Prof.Dr. Orhan TORKUL
(Sakarya Üniversitesi)
Doç.Dr. Serkan ŞENDAĞ
(Akdeniz Üniversitesi)

editör

Yrd. Doç. Dr. Rıza OĞRAŞ

Sevgili okuyucular,

Göller Bölgesi (Burdur, Antalya, Isparta, Afyonkarahisar) Ayrıntı Dergisi'nin kırk dokuzuncu sayısında yine sizlerle birlikte olmaktan mutluluk duyuyoruz. Dergimizin dördüncü yaşını doldurması ve ilk günkü heyecanla yayın hayatına devam etmesi göğsümüzü kabartıyor. İlk sayısından itibaren kaliteden asla ödün vermeden hep bir adım öteye ilerlemenin sevincini yaşıyoruz.

Referandum tarihi yaklaştıkça Evet - Hayır cephesindeki yarış oldukça hızlandı. Üslupların bıçak gibi keskinleştiği bu süreçte bütün siyasileri meydanlarda görmeye başladık. Siyasi kutuplaşmanın artmamasını diliyorum. Çünkü en çok birliğe ihtiyacımız olan dönemlerden geçiyoruz.

Fırat Kalkanı harekâtının bitirilmesinden sonra Suriyeli göçmenler yurtlarına yerleşmeye başladı. Münbiç ve Rakka'nın geleceği belirsizliğini koruyor. Bu durum Türkiye dışında, teröristlerin ve sözde müttefiklerin işine yarıyor. Çünkü Türkiye'yi meşgul edecek her karışıklığın sürmesinden medet umuluyor.

Kerkük'te Irak bayrağının yanında Kürt yönetiminin bayrağının asılması, bölgedeki tansiyonu yükseltecek gibi görünüyor. Çünkü oldubittilerle bir toprağın yurt edinilmesi tarihi gerçeklerle uyuşmuyor. Türkmen ve Arap nüfusunun yoğun olarak yaşadığı bu bölgenin sahiplenilmesi için bedel ödenmemiştir.

AB ülkelerinin ağız birliği ederek Türkiye'ye karşı aldıkları olumsuz tavır ve ülke liderlerinin Papa ile buluşarak verdikleri pozlar, Haçlı ittifakı olarak yorumlandı. Bütün İslâm ülkelerinin bu durumdan çıkarması gereken dersler olduğunu düşünüyorum.

Piyasayı canlandırmak üzere yatırımlara önem verildiği bu dönemde Burdur'un da yeterli payı almasını umuyoruz. Başta halk kütüphanesi, spor kompleksi, kültür merkezi inşaatları ve özel hastane olmak üzere yatırımların süratle tamamlanması ve yeni iş alanlarının oluşturulmasını diliyoruz. Yaşanacak şehirler listesinde ön sıralarda yer almasını milletvekilleri ve belediye başkanının çabalarıyla istiyoruz.

Bir önceki sayıda yukarıdaki paragrafta geçen istek ve ihtiyaçların gerçekleşmesini Burdur'da yaşayan bir vatandaş olarak dile getirmiştim. Bunlar gerçekleşene ve ilgililer tarafından duyulana kadar her sayıda bu konuyu tekrar tekrar yazacağımı belirtmek istiyorum.

Yeni sayımızda zengin bir içerikle sizleri buluşturmaktan mutluluk duyuyoruz. Burdur, Isparta, Antalya ve Afyonkarahisar ile ilgili haberler, röportajlar ve bazı kurumların faaliyetleri derginin ana başlıklarını oluşturmaktadır.

Yeni sayımızda buluşmak dileğiyle yayın ekibi adına hepinizi sevgi ve saygı ile selamlıyorum.

Yayın yeri ve Yönetim Merkezi:
Burç Mah. Hükümet Cad. No:4/1 BURDUR
Tel: +90.248 23334 04 - Gsm: 0505 576 17 17

Ulusal Hakemli Aylık Ekonomi ve Kültür Dergisi
www.dergiayrinti.com
dergiayrinti@gmail.com
Kuruluş: Nisan 2013

Baskı: Kutlu & Avcı Ofset Form Baskı Reklam San. ve Tic. Ltd. Şti.
Muratpaşa Mah. Emrah Cad.Kutlu & Avcı Plaza No:17
ANTALYA - Tel: +90 242 346 85 85

7

YARALI BİR HAYVAN BULDUM NE YAPMALIYIM?

13

BURDUR'UN DÜNYAYA AÇILAN PENCERESİ

29

BURDUR'UN YÖNETİCİLERİ FUAR İÇİN KENETLENDİ

53

ÇOCUK İŞÇİLİĞİ

İÇİNDEKİLER

7- Yaralı Bir Yaban Hayvanı Buldum! Ne Yapmalıyım?

13- İzmir Fuarı Burdur'un Dünyaya Açılan Penceresi

21- Uluslararası Rekabette Yeni İmkanlar Sanal Gerçeklik, Arttırılmış Gerçeklik ve Hologram

29- Burdur'un Yöneticileri Fuar için Kenetlendi

39- MAKÜ'nün Tarım ve Hayvancılık Merkezi

45- Zorunlu Göçe Tabi Tutulan Türkler Ahıska Türkleri

53- Geçmişten Günümüze Dünyada ve Türkiye'de Çocuk İşçiliği

60- Kurumsal Stres Bağlamında Beylikdüzü Belediyesi

GEÇMİŞTEN GÜNÜMÜZE DÜNYADA VE TÜRKİYE'DE ÇOCUK İŞÇİLİĞİ

ÖZET: Birleşmiş Milletler verilerine göre 2004 yılı itibariyle, pek çoğu tam zamanlı olmak üzere 215 milyon çocuk işgücü bulunmaktadır. Her ne kadar bu sayı son yıllarda azalsa da (2012 itibariyle 168 milyon) çocuk işgücü halen önemli bir sorun olarak varlığını korumaktadır. Çocukların istihdamı, onların fiziksel, ruhsal, sosyal ve eğitimsel gelişimlerini olumsuz etkilemektedir. Bu çocuklar, okula gitmemekte ve oyun oynama zamanları bulunmamaktadır, kısacası "çocuk" olma şansları ellerinden alınmıştır. Birleşmiş Milletler Çocuk Fonu (UNICEF) verilerine göre Haziran 2016 itibariyle dünya genelinde 150 milyondan fazla çocuk işgücü istihdam edilmektedir. Çocuk işgücü, dünyanın her yerinde görülmekle birlikte, en fazla Sahra-Altı Afrika'da görülmektedir. Genel olarak azgelişmiş ülkelerde, 5-14 yaş arası her dört çocuktan birisi çalıştırılmaktadır.

ANAHTAR KELİMELER: Çocuk; işgücü; işçilik; sanayi; kırsal

ABSTRACT: According to United Nations data, as of 2004 there are 215 million child labor, most of them full-time. Although this number has declined in recent years (168 million as of 2012), child labor remains a major problem. Employment of children negatively affects their physical, mental, social and educational development. These children do not have time to go to the school and play games, in short, their chances of being "children" are taken from their hands. According to the United Nations Children's Fund (UNICEF) data, more than 150 million child labor are employed globally by June 2016. Child labor is most common in sub-Saharan Africa, although it is seen all over the world. In general underdeveloped countries, one in every four children between the ages of 5 and 14 is employed.

KEYWORDS: Child; labor; workmanship; industry; rural.

Yrd. Doç. Dr. Onur SUNGUR
Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi
İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi
İktisat Bölümü
onursungur@mehmetakif.edu.tr

Enes KURUMARAL
Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi
İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi
İktisat Bölümü 3. Sınıf Öğrencisi

GİRİŞ

Çocuk işçiliği, insanlık tarihi boyunca sürekli var olan ve geçmişten bugüne kuşaklar boyu hep aktarılarak gelen bir sorun niteliğinde olmuştur (Gökalp, 2011). Dünyanın hemen hemen bütün ülkelerinde sorun olan çocuk işçiliğinin, günümüzde gelişmişlik düzeyi ne olursa olsun, dünyanın her yerinde değişik biçimlerde varlığını sürdürdüğü bir gerçektir. Çocuklar her toplumda savunmasız üyeler olmuştur. Çocuk işçiliği, çocukların bulunduğu yaşları itibari ile sadece fiziksel ve ruhsal sağlığını değil, daha sonraki yaşamını da olumsuz etkilemektedir. Sömürülen çocukların ucuz ücret karşılığında aç bırakılıp, uzun saatler boyu çalıştırılması, çalışma saatleri içerisinde yaralanması ve/veya hayatını kaybetmesi geçmişten bugüne sorun olma niteliğini korumaktadır. Sınıf ayrımı ile başlayan köleci toplumlarda emek ihtiyacını gidermek için çocukların meydanlarda satışa sunulması, para karşılığında alınıp satılması veya kiralanması 20.yüzyıla kadar sürmüştür. Sanayi Devrimi'nin ortaya çıkmasıyla birlikte çocuklar, daha çok ihtiyaç duyulan emek doğrultusunda madenlerin ve fabrikaların ilgi kaynağı olmuştur.

Oxford Üniversitesi akademisyeni Prof. Jane HUMPRIES'in yaptığı araştırmaya göre; 1800'lerde 350 bini 7-10 yaşlarda olmak üzere, en az 1 milyon çocuk fabrikalarda istihdam ediliyordu. Yine bu dönemde toplam iş gücünün yaklaşık %15'i çocuklardan oluşuyordu. Rakamların yarattığı bu dramatik tabloya bir de bu çocukların boğaz tokluğuna çalıştırıldığını eklersek, sanırım durumun vahametini daha iyi anlamış oluruz (Başat,2012).

Esasında çocukların modern anlamda özel olarak korunması gereken bir kesim olduğu fikri, oldukça yeni olup, 18. yüzyıl ile kendisini gösteren bir düşüncedir. Bu düşüncenin, düşünce zemininden pratik zemine geçmesi içinse 19. yüzyıla kadar beklemek gerekmiştir; zira ancak 19. yüzyılda devletin, çocukların koruyucusu olduğu yaklaşımı yasalarda yerini almaya başlamıştır (Yolcuoğlu, 2013: 155).

ÇOCUK İŞÇİLİĞİ KAVRAMI VE ÇOCUK İŞÇİLİĞİNİN ORTAYA ÇIKIŞI

Günümüzde evrensel olarak kabul edilmiş bir çocuk tanımı bulunmamakta olup, çocuk teriminin objektif olarak tanımlanmasında güçlükler bulunmaktadır. Ülkelerin sosyal ve kültürel farklılıkları bağlamında çeşitli tanımlamalar yapılabilmektedir. Genel olarak çocukluk dönemini gençlik döneminden ayırmakta yaş faktörü kullanılmaktadır. Ancak kabul edilen yaş sınırı da ülkelere ve diğer değişken faktörlere göre farklılık arz etmekte ve yaş faktörüne bağlı olarak bir toplumda çocuk sayılacak yaşın başka bir toplumda yetişkin olarak kabul edilmesi mümkündür (Tokol, 2012: 180; Baştaymaz,1990:10).

Her ne kadar çocuk ve çocukluk hakkında evrensel olarak kabul edilmiş bir tanım olmasa da önemli ölçüde kabul edilir olan tanım Birleşmiş Milletler Çocuk Hakları Sözleşmesinden

gelmektedir (Dursun, 2013: 312). 2 Eylül 1990'da yürürlüğe giren ve yaklaşık 142 ülkenin imzalamış olduğu Birleşmiş Milletler Çocuk Hakları Sözleşmesi'ni (ÇHS), Türkiye 14 Eylül 1990'da imzalayıp 1995'de onaylayarak yürürlüğe geçirmiştir. Bu sözleşme 18 yaşından küçük olan her bireyi çocuk olarak görüp, onların; Yasama, Koruma, Gelişme ve Katılım haklarını güvence altına almaktadır.

Uluslararası Çalışma Örgütü'nün (ILO) tanımı da oldukça önemlidir. Buna göre; "15 yaşın altında aile bütçesine katkıda bulunmak veya yaşamı kazanmak amacıyla çalışanlar ''çalışan çocuk" ya da ''çocuk işçi", 15-24 yaş arası çalışanlar da ''genç işçi" olarak adlandırılmaktadır. ILO'nun yaptığı ayrım 4857 sayılı İş Kanunu'nda da kabul edilerek 15 yaşına kadar olanlar çocuk işçi, 15-18 yaş arasındakiler genç işçi olarak tanımlanmaktadır (Avşar ve Öğütoğulları, 2012:12). Günümüzde, çocukların yetişkinlerden farklı olduğu; çocukların biyolojik olarak büyürken ruhsal ve duygusal olarak yetişkinliğe hazırlanması gerektiği; çocukların yetiştirilmesi sorumluluğunun ise yetişkinlere ait olduğu görüşü önem kazanmıştır (Acar,2012: 4-5). Hatta söz konusu sorumluluğun değişen toplum yapısıyla artık aile sınırlarını aşarak devlet güvencesine ve toplumların çocuk hakları konusundaki evrensel mutabakatı ile uluslararası hukukla garanti altına alınması da öncelikli konulardan biri olmuştur.

Çocuk işçiliğinin mazisi tarihin ilk dönemlerine kadar uzanmaktadır. 10. Yüzyıla kadar çocuklar her türlü işte ailerinin yanında çalıştırılarak aile ekonomisine katkıda bulunuşlardır. 10-15. Yüzyıllar arasında tarımda toprak işçisi, feodal bir beyin veya kilisenin hizmetinde ücretsiz olarak çalıştırılmış, bir çok ülkede köle olarak kullanılmışlardır. Lonca döneminde ise işgücü ihtiyacını karşılamak veya mesleki beceri yönünden yetiştirilmek amacıyla çocuk emeğinden oldukça fazla faydalanılmıştır. Ancak çocukların işçi statüsünde ücretli olarak çalıştırılmaları proleteryanın ortaya çıktığı sanayi devrimi ile gerçekleşmiştir (Şişman, 2003: 7). Çocukların çalıştırılması tarihin her döneminde karşılaşılan bir olgu olmasına rağmen 16.yy.'da Amerika'da köle ticareti ve 18-19. yy.'da

Kaynak: ILO, 2016.

İngiltere'de Sanayi Devrimi ile trajik boyutlara gelmiştir. Sanayi Devrimi dönemi İngiltere'sinde fabrikalarda çalışan işçilerin üçte ikisi kadın ve çocuklardan oluşmuş ve çocukların yaşları 6'ya kadar inmiştir. Bunun yanı sıra çalışma saatleri ise 15-16 hatta 18 saati bile bulabilmiştir. Yine 1730-1779 yılları arasında Londra'da ölen insanların yarısının "5 yaşın altında" olduğu bilinmektedir. 1802 yılında İngiliz Parlamentosu bu konudaki ilk düzenlemeyi yapmış ve "Çırakların Bedensel ve Tinsel Sağlığı Hakkında Yasa"yı kabul etmiştir (Gülbiye, 2010). "Victorian Child Labor" kavramı da; Victoria Devri olarak bilinen ve 1837 yılında Kraliçe Victoria'nın tahta çıkışı ile başlayan 64 yıllık süreçte çocukların iş gücü piyasasında yaşadıklarını anlatmak için kullanılmaktadır. Bu dönemde çocuklar; madenlerde, fabrikalarda, demiryolu yapımında, baca temizlemede, sokaklarda, evlerde ve başka pek çok işte ve iş yerinde çalıştırılmışlardır (Tat, 2016). Bu konuda birkaç örnek vermek gerekirse; İngiltere'de bir iplik fabrikasında, satın alınmış 4-5 yaşlarındaki çocuklar, kaçmalarını engellemek amacıyla zincire bağlı olarak çalıştırılmışlardır. Yine ingiltere'de 1842 yılında, bir kraliyet inceleme kurulunun hazırladığı rapora göre, 6-10 yaşlarındaki, hatta daha küçük yaştaki çocuklar maden ocaklarının sağlığa zararlı galerilerinde çalıştırılmışlardır (Akyüz, 2000). Bu Yasa bir yandan çocukların korunması gerektiğini ifade ederken diğer yandan da çocukların o tarihe kadar hangi şartlarda çalıştırıldığını ortaya koyuyordu. 20. yüzyıla gelene kadar yapılan düzenlemeler bununla

5-14 Yaş Arası Çocuk İşgücü (Toplam Çocuk Sayısının Yüzdesi)

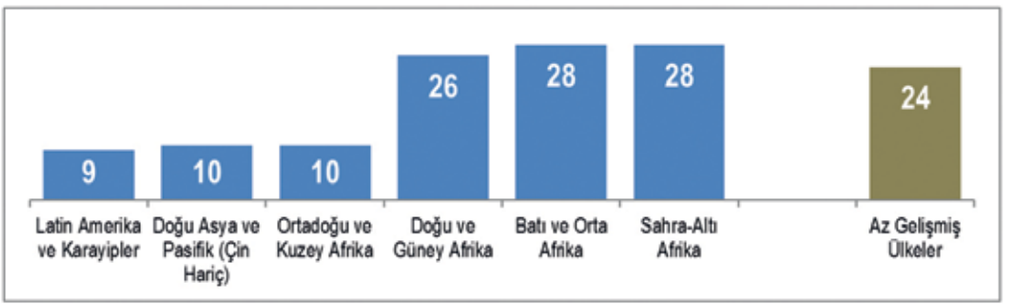

Kaynak: UNICEF, 2016.

sınırlı kaldı. Ancak Uluslararası Çalışma Örgütü'nün (ILO) kurulmasından sonra bu konuda yapılan çalışmalar bir ivme kazanmış ve yasal düzenlemeler zamanla çağın gereklerine uygun bir şekilde artmaya başlamıştır (Avşar ve Öğütoğulları, 2012). Birinci Dünya savaşı sonrasında imzalanan Versay (Versailles) Barış Antlaşması, ILO`nun kurulmasını (1919) sağlamıştır.

Çocuk hakları ve çocuk emeğinin sömürülmesi ve çocuk işçi¬liği ile mücadele dünyanın gündemine özellikle 1990'lı yıllarda girmiştir (Avşar ve Öğütoğulları, 2012).Çocuk işçiliğinin uluslararası düzeyde de yakından takip edilmesi gereken bir konu olarak gören ILO, 1991 yılından itibaren bu konu ile ilgili olarak çalışmalara başlamış ve 1992 yılında "Çocuk İşçiliği-nin Sona Erdirilmesi Uluslararası Programı (IPEC)'nı başlatmıştır. Türkiye'nin de ilk imzacılarından olduğu IPEC iki farklı hedef belir¬lemiştir; uzun vadeli asıl hedefi çocuk işçiliğine son vermek, kısa ve orta vadeli hedefi ise çocukların korunması, çalışma koşullarının iyi¬leştirilmesi ve en kötü biçimlerdeki çocuk işçiliğinin önlenmesidir (Yayla, 2017). 2002 yılında düzenlenen konferansta ILO 12 Haziran gününü "Dünya Çocuk İşçiliği ile Mücadele Günü" olarak ilan etmiştir.

DÜNYA'DA ÇOCUK İŞÇİLİĞİ

Çocuk işçiliğinin birbiri ile ilişkili birçok nedeni bulunmaktadır. Bu nedenlerin en başında yoksulluk gelmektedir. Gerek ulusal gerekse uluslararası düzeyde yapılan araştırmalarda yoksulluğun çocuk işçiliğinin temel nedenlerinden biri olduğu ortaya çıkmakta, yoksulluğun artması ile iş gücü piyasalarına giren çocuk emeğinin de arttığı görülmektedir. Çocuk işçiliğinde bir diğer etmen ise eğitimdir. Eğitim maliyetlerindeki yükseklik, eğitime imkanlarına ulaşmanın güçlüğü, zorunlu eğitimin kısa olması da çocuk işçiliğini etkileyen etmenler içerisinde yer almaktadır. Ek olarak gelenek faktörü de bu konuda önem arz etmekte, birçok ülkede küçük yaşta sorumluluk duygusunun kazanılması için çocukların çalıştırıldığı görülmektedir. Çocuk yaşta çalıştırılma, eğitim ve meslek edindirme süreci olarak görülmektedir (Tunçcan, 2000: 243-250). Konu ile ilişkili olarak ülkelerin iş mevzuatlarındaki boşluklar veya çalışma hayatının etkin ve verimli şekilde denetlenmemesi/denetlenememesi gibi durumlar da çocuk işçiliğine yönelimi yani çocuk emeğine talebi arttıran önemli faktörler arasına alınabilmektedir.

Birleşmiş Milletler verilerine göre 2004 yılı itibariyle, pek çoğu tam zamanlı olmak üzere 215 milyon çocuk işgücü bulunmaktadır. Her ne kadar bu sayı son yıllarda azalsa da (2012 itibariyle 168 milyon) çocuk işgücü halen önemli bir sorun olarak varlığını korumaktadır. Çocukların istihdamı, onların fiziksel, ruhsal, sosyal ve eğitimsel gelişimlerini olumsuz etkilemektedir. Bu çocuklar, okula gitmemekte ve oyun oynama zamanları bulunmamaktadır, kısacası "çocuk" olma şansları ellerinden alınmıştır. Pek çoğu, yeterli beslenme ve bakım olanaklarından mahrumdur. Bundan daha da kötüsü, pek çoğu, tehlikeli işlerde, kölelik veya başka şekillerde zorla çalıştırılmakta, uyuşturucu kaçakçılığı ve fuhuş da dahil olmak üzere pek çok yasadışı işlerde çalışma gibi kötü çalışma biçimlerine maruz kalmaktadır (UN, 2016).

Birleşmiş Milletler Çocuk Fonu (UNICEF) verilerine göre Haziran 2016 itibariyle dünya genelinde 150 milyondan fazla çocuk işgücü istihdam edilmektedir. Çocuk işgücü, dünyanın her yerinde görülmekle birlikte, en fazla Sahra-Altı Afrika'da görülmektedir. Genel olarak azgelişmiş ülkelerde, 5-14 yaş arası her dört çocuktan birisi çalıştırılmaktadır. Sahra-Altı Afrika en yüksek çocuk işgücü oranına sahip olup, bu ülkelerde çocukların %28'i istihdam edilmektedir. Bu çocukların da yaklaşık %10'u tehlikeli işlerde çalıştırılmaktadır (UNICEF, 2016).

Çocuk istihdamında en büyük payı tehlike işler oluşturmaktadır. Uluslararası Çalışma Örgütü (ILO) verilerine göre Dünya genelinde 5-17 yaş arasında 85 milyon çocuk işgücü tehlikeli işlerde çalışmaktadır. Bunun büyük bir kısmı Asya ve Pasifik ülkelerinde görülmektedir. Asya-Pasifik ülkelerinde 33,8 milyon çocuk işgücü tehlikeli işlerde çalıştırılırken, bunu 28,7 milyon çocuk işgücü ile Sahra-Altı Afrika ülkeleri izlemektedir. Latin Amerika ve Karayip'lerde 9,6 milyon, Ortadoğu ve Kuzey Afrika (MENA) ülkelerinde de 5,2 milyon çocuk işgücü tehlikeli işlerde çalıştırılmaktadır. ILO tahminlerine göre, her yıl 22 bin çocuk, tehlikeli işlerde çalışma nedeniyle hayatını kaybetmektedir (ILO, 2016).

TÜRKİYE'DE ÇOCUK İŞÇİLİĞİ

Çocuk işçiliği sorunu gelişmiş veya gelişmekte olan her ülke için olduğu gibi, Türkiye için de önem taşıyan bir konudur. Sorun; nüfus, eğitim düzeyi, ekonomik gelişim ve sosyal kalkınma kavramlarıyla doğrudan ilgilidir. Çocuk işçiliği olgusu pek çok birbiriyle bağlantılı nedenden ortaya çıkmakta ve çok farklı boyutlarıyla değerlendirilme gereğini de beraberinde getirmektedir. Yıllar boyunca çocuk işçiliği Türkiye'nin ulusal gündeminde önemli yer tutmuş, özellikle 1990'lı yıllarda dünyanın her yerinde artan ilgiye bağlı olarak sorunun yoğunluk ve doğası nedeniyle mücadelede dikkate değer çabalar geliştirilmiştir (Acu, E.T. 2017).

6-17 yaş grubunda bulunan 15 milyon 247 bin çocuktan %5,9'u ekonomik bir işte çalışmaktadır (893 bin kişi). Bunların %44,8'i (400 bin kişi) kentsel,

%55,2'si (493 bin kişi) kırsal yerlerde yaşamaktadır. İstihdam edilen çocukların %68,8'ini erkek, %31,2'sini kız çocukları oluşturmaktadır. Çalışan çocukların %49,8'i okula devam ederken, %50,2'si okula devam etmemektedir. Ekonomik işlerde çalışan çocukların %44,7'si (399 bin kişi)tarım, %24,3'ü (217 bin kişi) sanayi ve %31'i (277 bin kişi) hizmet sektöründe faaliyet göstermektedir (TÜİK).

Çok işçiliği konusunda bir diğer önemli sorun da fırsat eşitliğidir. UNICEF, Ekonomik Kalkınma ve İşbirliği Örgütü (OECD) üyesi ülkelerde çocuklar arasındaki fırsat eşitliğini araştırdığı "Report Card 13 - Çocuklar İçin Adalet" adlı çalışmasında 35 ülkede farklı ekonomik sınıflarda yer alan çocuklar arasında gelir, eğitim, sağlık ve yaşam memnuniyeti konularındaki eşitsizliği ortaya koymuştur. Buna göre; eşitsizliğin en fazla olduğu ülke İsrail iken, bunu ne yazık ki Türkiye takip etmektedir.

SONUÇ

UNICEF tarafından da vurgulandığı üzere teknoloji ve bilginin mevcut olduğu, kolayca paylaşılabildiği ve son çeyrek yüzyılda kişi başına düşen gelirin üç katına çıktığı bir dünyada en fazla mağdur olan çocuklarda dâhil olmak üzere tüm çocukların haklarını yerine getirmemenin hiçbir mazereti olamaz (UNICEF). Uluslararası arenada ve Türkiye özelinde yapılan esnek yasal düzenlemeler bizce özelikle 'ekonomisi ve eğitim olanakları yeterince gelişmemiş ülkeler söz konusu olduğunda işçi örgütleri karşısında çok güçlü olan işveren örgütlerinin taleplerinin kabul edilmesini sağlayarak ucuz ve korunmasız emek olarak çocuk işçiliğinin önünü açmaktadır. Uluslararası örgütler tarafından belirlenen "18 yaşın altındaki herkes çocuktur" tanımı çerçevesinde daha aşağı yaştaki çocukların (15 ve 14 yaş ve daha küçük çocukların) çalışmasının önünü açan ulusal esnek yasal düzenlemeler yeniden gözden geçirilmelidir. Bu aynı zamanda Dünya'da ve Türkiye'de çocuk işçiliğinin sayısal büyüklüğü göz önüne alındığında IPEC'in kısa ve uzun dönem ayrımının kaldırılarak uzun dönem hedefin öncelikli hayata geçirilmesini dayatmaktadır, çocuk işçiliği ile mücadele aşamalar zinciri içerisinde düşünülmelidir. Çocukların hangi sebeple olursa olsun işçi olarak çalıştırılmaları, onların en doğal hakları olan oyun haklarının ve eğitim haklarının ellerinden alınmalarına neden olmaktadır. Bu nedenle çocukların çalışmalarına neden olan bütün toplumsal - ekonomik ortam yeniden sosyal devlet anlayışı temelinde kamusal olarak yapılandırılmalı ve tüm çocuklar ücretsiz eğitim, sağlık, beslenme ve benzeri en temel haklarına kavuşturulmalıdır (Yayla, 2017).

Tehlikeli İşlerde Çocuk İşgücü İstihdamı

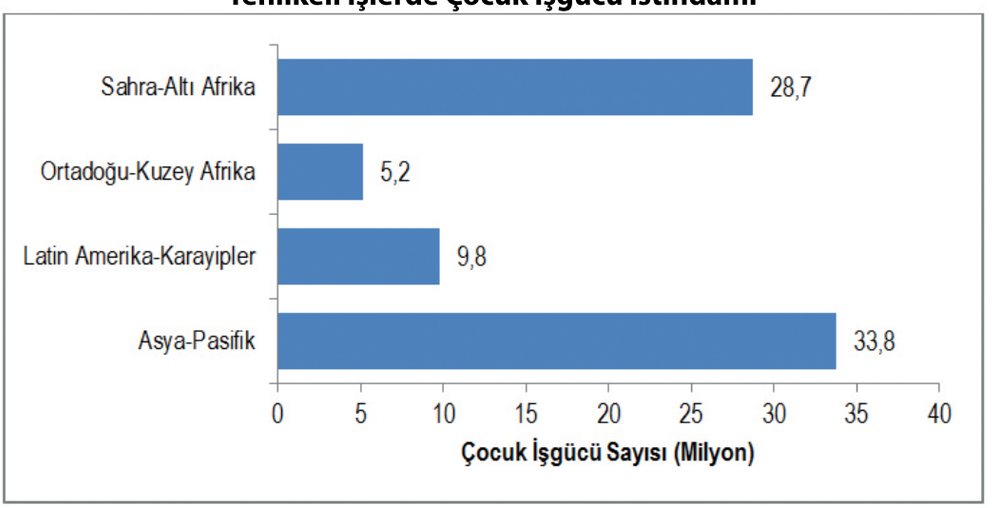

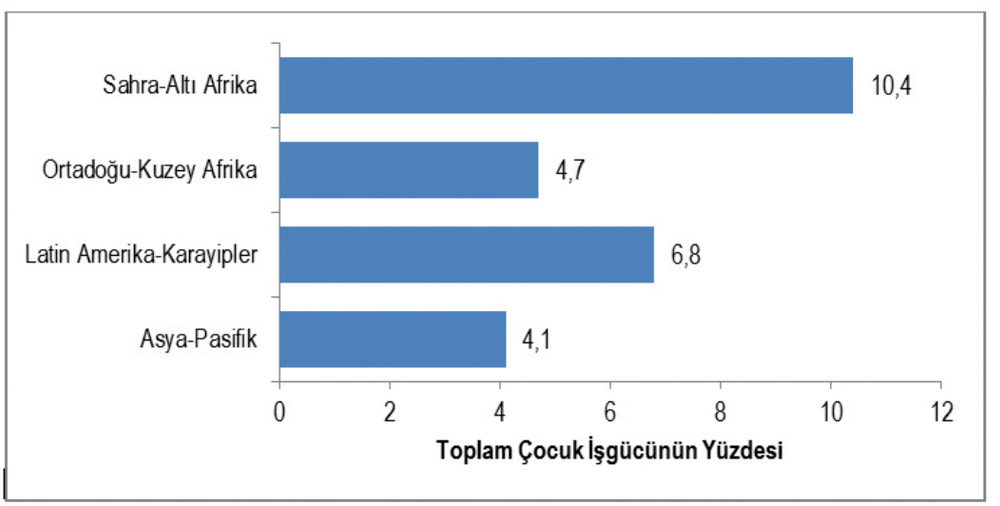

Kaynak: ILO, 2016.

KAYNAKÇA

Acar, H. (2012), Türkiye Cumhuriyeti Kalkınma Bakanlığı X. Beş Yıllık Kalkınma Planı Çocuk Özel İhtisas Komisyonu Ön Raporu, 28 Ağustos 2012.

Acu Cevdet, http://gazi.academia.edu/Dünya'da Ve Türkiye'de Çocuk, Çocuk İşgücü Sorunu Ve Çocuk Refahı Politikaları

Akyüz, Emine "Ulusal ve Uluslararası Hukukta: Çocuğun Haklarının ve Güvenliğinin Korunması", 1.Basım, Ankara: Milli Eğitim Basımevi, 2000, s.66.

Avşar Zaki ve Öğütoğulları Eren, "Çocuk İşçiliği ve Çocuk İşçiliği Mücadele Stratejileri", Sosyal Güvenlik Dergisi, S:1(2012), s.12

BASTAYMAZ, T. (1990), 6-15 Yas Grubu Bursa'da Çalışan Çocuklar Üzerine Bir Araştırma, İstanbul: FES Yayınları.

Başat Zehra, http://zehrabasat.blogspot.com.tr/sanayi-inklab-cocuk-istihdam-cocuk,(SGT: 17.10.2012)

Dursun, S, (2012), Çocuklara Yönelik Sosyal Politikalar, Sosyal Politika, Bursa, Dora Yayınevi

H. Acar, N. Negiz& E. Akman. Ankara, Maya Akademi. ss. 155-167.

http://www.kulturelbellek.com/cocuk-haklari-sozlesmesi-nedir-kisaca-maddeleri-hakkinda-bilgi/

Marx, K, (1993), Kapital, Allattin Bilgin (çev.), 4. Baskı, Sol Yayınları, Kasım.

Özge Tuçe GÖKALP, " Türk İş Hukukunda Çocuk İşçi Çalıştırma" (Mayıs 2011), s.125

Şişman, Y, (2003), Sosyal Politika Açısından Türkiye'de Çocuk ve Genç İşgücü, Kamu- İş, Cilt.7, Sayı. 2

Tat Damlanur, "Avrupa Birliği Aday ÜlkelerindeÇocukİşçiliği: ÇocukİşçiliğiniÖnleme Politikaları Önerileri", Birey ve Toplum Dergisi, S:11(2016), s.109

Tokol, A, (2012), Özel Olarak Korunması Gereken Gruplar, Eskişehir, Anadolu Üniversitesi Yayını

Tuncçcan, N, (2000), Çocuk İşçiliği: Nedenleri, Boyutları, Küreselleşen Dünyadaki Konumu, Sosyal Siyaset Konferansları Dergisi, Cilt.43-44, Sayı. 1

TÜİK, Çocuk İşgücü Anketi Sonuçları, 2006, www.tuik.gov.tr/PreHaberBultenleri.do?id=482, erişim tarihi: 15.01.2017

TÜİK, Çocuk İşgücü Anketi Sonuçları, 2012, http://www.tuik.gov.tr/PreHaberBultenleri.do?id=13659, erişim tarihi: 15.01.2017

UNICEF, TheState of TheWorld'sChildren, s. 12-13.

Yayla Yavuz," Küresel Dünya'da Ve Türkiye'deÇocuk İşçiliği: Uluslararası Ve Ulusal Yasal Düzenlemeler Ve Ampirik Göstergeler", Türkiye Barolar Birliği Dergisi, S:128(2017), s. 417-418

Yenimahalleli, Gülbiye (2010), "İş Sağlığı ve Güvenliğinde Özel Risk Grupları: Çalışan Çocuklar", http://www.fisek.org/birliktelikler-isigkonf-2003.php#bildiri2

Yolcuoğlu, İ.G. (2013). Ebeveyn Bakımından Yoksun Çocuklar ve Sosyal Hizmet. Sosyal Politika ve Kamu Yönetimi Bileşenleriyle Sosyal Hizmet: Temelleri ve Uygulama Alanları. Haz.

Dünyada ve Türkiye'de Çocuk İşgücü Oranı

ÜLKE	YÜZDE
Somali	49
Kamerun	47
Zambiya	41
Malawi	39
Burkina Faso	39
Kongo Demokratik Cumhuriyeti	38
Gine-Bissau	38
Nepal	37
Sierra Leone	37
Peru	34
Nijer	31
Afganistan	29
Tanzanya Birleşik Cumhuriyeti	29
Orta Afrika Cumhuriyeti	29
Ruanda	29
Gine	28
Togo	28
Ekvator Gine	28
Paraguay	28
Etiyopya	27
Bolivya (Çok Uluslu Devlet)	26
Fildişi Sahilleri	26
Burundi	26
Çad	26
Sao Tome ve Principe	26
Kenya	26
Guatemala	26
Kırgızistan	26
Sudan	25
Nijerya	25
Haiti	24
Angola	24
Kongo	23
Lesotho	23
Madagaskar	23
Yemen	23
Mozambik	22
Comoros	22
Gana	22
Mali	21
Liberya	21
Kamboçya	19
Gambia	19
El Salvador	19
Georgia	18
Guyana	18
Vietnam	16
Moldova Cumhuriyeti	16
Uganda	16
Benin	15
Honduras	15
Moğolistan	15
Vanuatu	15
Moritanya	15
Nikaragua	15
Senegal	15

ÜLKE	YÜZDE
Gabon	13
Dominik Cumhuriyeti	13
Karadağ	13
Makedonya	13
Hindistan	12
Iran	11
Filipinler	11
Laos Demokratik Halk Cumhuriyeti	10
Tacikistan	10
Kolombiya	10
Sırbistan	10
Botsvana	9
Fas	8
Tayland	8
Brezilya	8
Uruguay	8
Cibuti	8
Venezuela	8
Svaziland	7
Mısır	7
Endonezya	7
Şili	7
Azerbaycan	7
Cabo Verde	6
Türkiye	6
Filistin Devleti	6
Panama	6
Bosna Hersek	5
Albania	5
Cezayir	5
Irak	5
Bahreyn	5
Arjantin	4
Bangladeş	4
Meksika	4
Timor-Leste	4
Kosta Rica	4
Surinam	4
Suriye Arap Cumhuriyeti	4
Ermenistan	4
Saint Lucia	4
Portekiz	3
Jamaika	3
Belize	3
Ekvator	3
Butan	3
Sri Lanka	3
Ukrayna	2
Kazakistan	2
Tunus	2
Barbados	2
Lübnan	2
Ürdün	2
Belarus	1
Romanya	1
Trinidad ve Tobago	1

Kaynak: UNICEF, Global Databases, 2016.